

ПОТРЕБИ, ІНТЕРЕСИ ТА ЦІННОСТІ ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ.

Актуальність теми: - проблема розвитку особистості. Вираженням її індивідуальності є здібності, нахили, інтереси, характер, темперамент тощо. **Предмет дослідження:** розвиток особистості. **Об'єкт дослідження:** потреби, інтереси та цінності особистісного розвитку. **Завдання:** дослідити залежність особистісного розвитку від потреб, інтересів та цінностей людини. При вивченні особистості слід взяти до уваги те, що людина сама по собі являє систему зі складною структурою. Філософська енциклопедія визначає особистість наступним чином: це людський індивід як суб'єкт відносин і свідомої діяльності. Інше значення - стійка системи соціально значимих рис, що характеризують індивіда як члена того чи іншого суспільства [7]. Особистісний розвиток, зростання і розвиток особистості - найбільш загальне поняття, що описує всі позитивні зміни в особистості як результат внутрішніх процесів і зовнішніх впливів. Це все те, що в особистості розгортається з віком саме, що формується під впливом ззовні, що розвивається в спільній діяльності з оточуючими і розвивається в собі самим людиною [8]. Головною цінністю західного шляху буття є особистість і її свобода. Ідея свободи особистості витікає із самої сутності християнського світо-ставлення, і будь-яка християнська культура приймає і підтримує її. У католицькій і православній культурі свобода особистості є свободою вибору між добром і злом, у протестантській – свободою дії (при вже здійсненому самим буттям виборі на користь добра, який особистості слід прийняти і якому вона має довіритися) [3, с. 210]. Вивчаючи особу, слід розділити поняття "людина", "індивід", "індивідуальність", "особа", які часто ототожнюються. Людина - найбільш узагальнене поняття, яке характеризує принципову різницю (біологічну) між людиною та твариною. Індивід розуміється як окрема конкретна людина, як одиничний представник людського роду. Індивідуальність визначається як сукупність рис, властивостей (природних, психічних, соціальних), що відрізняють одного індивіда від іншого. Поняття особистість - різноманітна. Воно характеризує "надприродну", соціальну властивість людини. З одного боку, цим визначається конкретний індивід як суб'єкт діяльності, з іншого - розуміється соціальна властивість індивіда як сукупність соціальних рис, характеристик, які інтегрувалися в процесі суспільної взаємодії. Потреби - це ті форми взаємодії людини зі світом (духовні чи матеріальні), необхідність яких обумовлена особливостями відтворення і розвитку її біологічної, психологічної, соціальної визначеності, і які тою чи іншою мірою відчуються, усвідомлюються людиною. Кожна група потреб по-своєму виявляються у людини, з різною силою та інтенсивністю. Де починаються вищі потреби, там, власне кажучи, починається формування особистості. В результаті виникає двох-спрямований процес: потреби керують людиною, а вона формує їх зміст. Чим вищі запити особи, тим складніший процес формування потреб. Внутрішніми спонуками до дій стають мотиви, що є результатом усвідомлення особистістю своїх потреб і виявляються в конкретних прагненнях до їх задоволення. Мотив – це реальне спонукання, яке змушує людину діяти у певній життєвій ситуації, за певних умов [6]. Мотив, на відміну від потреби, – з'ясована причина поведінки, осмислена дія, усвідомлені наміри. У класифікації мотивів виділяють матеріальні та духовні як основні, а також економічні, політичні, соціальні, ідеологічні тощо. Людина прагне здобути те, чого потребує, те, що цінить, відповідно орієнтує поведінку на конкретні цінності, причому свідомо. А це і є властивість мотиву поведінки. Наступний елемент, котрий виявляє сутність природи особистості, є інтерес. Інтерес - це усвідомлення потреб особистості. Це спрямованість дій індивіда залежно від можливості задоволення тієї чи іншої потреби, одна із рушійних сил поведінки та діяльності особи. Разом із потребами інтереси становлять основу цінності [4, с.190-191]. Цінність виступає як закріплене ставлення людини (ідеї, уявлення, переживання, установки) до елементів навколишнього світу, які визначають вибір засобів і методів діяльності і їх застосування в соціальній практиці. Цінностями можуть виступати предмети людських прагнень, устремлінь, бажань, а також процеси, явища, ідеї. Вони виявляються у формі ідеалу (абстрактне уявлення), в елементах

матеріальної та духовної культури, соціальних цінностях [6]. Кожній людині притаманна індивідуальна ієрархія особистих цінностей, що дозволяє говорити про таке поняття, як шкала цінностей. Все це пов'язує духовну культуру суспільства з духовним світом людини. Цінності та потреби тісно взаємопов'язані [1, с. 139]. У координатах соціальних цінностей розвивається особливе сприйняття світу, яке може бути названо ціннісним на відміну від раціонального, утилітарного або споглядального. Самодостатнє значення для безпосередніх учасників діяльності (духовної особливо) набувають саме форми діяльності, її засоби та естетичний результат. У цінностях розкриваються не тільки найближчі результати дії для особи або групи, але і його певний сенс, який розкриється в ході подальшого розвитку подій. У структурі людської діяльності ціннісні аспекти взаємопов'язані з пізнавальними і вольовими; в самих ціннісних категоріях виражені "граничні" орієнтації знань, інтересів, уподобань різних суспільних груп і особистостей [5, с. 188]. Цінності тісно пов'язані нормами, хоча і розглядаються як різні регулятивні механізми. У понятті "цінність" підкреслюється момент бажаності, переваги, внутрішнього спонукання, в понятті "норми" - повинність, дотримання, примус. Цінності виконують істотні функції в процесі передачі досвіду. Вони, виступаючи у вигляді готових формул поведінки, які не потребують обґрунтування, полегшують засвоєння "чужого" досвіду, спрощують процес його передачі. Особливість цінностей - емоційний характер передачі, значимість авторитету передавального, обов'язковість проходження переданим правилам і приписам. Є багато спільного між категоріями цінність і мета, але все ж їх не треба ототожнювати. Спільним між метою та цінністю є те, що вони виконують регулятивні функції. Однак мета на відміну від цінності передбачає обґрунтування (визначення доцільності дії з урахуванням можливостей і потреб). Діяльність же, яку направляють цінністю, такого обґрунтування не вимагає [2, с. ;101]. **Висновок.** Отже, особистісний розвиток – це збільшення потенціалу особистості, здатності людини жити внутрішньо заможніше і краще управляти своїм життям. Він на пряму залежить від потреб, інтересів та цінностей людини.

Література

1. Гуревич П.С. *Основи філософії: Підручник*. - М.: Гардарики, 2000. – 274с
2. Ільєнко Е.В. *Філософія і культура*. - М., 1991. 160 с. (Стаття «Що ж таке особистість?»)
3. Н. Хамітов, Л.Гармаш, С.Крилова «Історія філософії» КНТ, 2016 – 396 с
4. Степанов О. М., Фіцула М. М. *Основи психології і педагогіки*. – К.: Академвидав, 2005. – 231с
5. Юрій М.Ф. *Людина і світ*. – К.: Дакор, 2006. – 460с
6. «Мотив, як результат усвідомлення особистістю своїх потреб» [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://studfiles.net/preview/6702682/page:11/>
7. «Визначення особистості» [Електронний ресурс]– Режим доступу : <http://pidruchniki.com/12810419/sotsiologiya/osobistist#140>
8. «Розвиток, як збільшення потенціалу особистості» [Електронний ресурс].- Режим доступу : http://psychologis.com.ua/lichnostnoe_razvitie.htm
9. Ковтун І. *Один із аспектів взаємодії релігії та суспільства* [Електронний ресурс]/ Ігор Ковтун
10. Ковтун І. *Про «онтологічне» підґрунття поняття буття* Електронний ресурс]/ Ігор Ковтун
11. *Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації: монографія/Т.В.Гончарук, Н.В.Гнасевич, М.І.Гурик, О.М.Рудакевич, Р.Ю.Чигур, М.Л.Шумка; за ред.. професора О.М.Рудакевича*. – Тернопіль: ТНЕУ, 2015. – 256с.
12. Гончарук, Т. В. *Філософія сучасного українця у форматі інноваційного суспільства* / Т. В. Гончарук // Наукові записки. Сер. Філософія. – Острозька національний університет «Острозька академія», 2011. – Вип. 9.
13. Гончарук, Т. *Персоналістська філософія та її різновиди* / Т. Гончарук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Філософія. – 2005. – № 13. – С. 26-30.